

Els frares pacomians i l'alta enginyeria

Oriol Vergés

Escriptor i historiador

El Pas dels Traginers era una ruta abrupta que comunicava amb el país veí. Les altes muntanyes tancaven l'horitzó mentre el cor del viatger s'encongia i pujava pit amunt com si la gola fos el refugi per al vertigen d'aquelles cingles sense fons. Deien les cròniques medievals que les hosts dels senyors que es dirigien a la batalla perdien força peons i alguns cavallers en aquell mal pas, segurament per allò que els més dèbils són els que reben primer i també perquè les peüngles dels cavalls s'aferraven a les pedres més inversemblants.

El segle XVIII, quan la gent del país es desvetllà i molts es dedicaren al comerç, l'impossible camí fou batejat amb el nom actual i és que algú cregué que dir-ne el Pas dels Contrabandistes era una provocació per als soldats borbònics que procedien de terres de l'altiplà i que, d'altra banda, no tenien cap interès a jugar-se la carcanada enmig d'aquells espadats.

El paisatge era bonic, amb la bellesa dels indrets més feréstecs d'Europa, i esfereïdor com el rerafons d'un gravat d'en Doré. I al bell mig de la carena on la costa oferia un descens que tornava a remoure el cor i unes altres parts anatòmiques dels traginers, s'alçava el monestir dels frares pacomians erigit en honor de sant Pacomi l'Estilita, fundador de l'orde dels pacomians.

El sant era l'autor de la cèlebre "regula pacomianensis" que regia els pocs cenobis pacomians que quedaven a la cristiandat i que tots estaven situats a gran altura i en llocs incòmodes de transitar. El fundador de l'orde havia passat mitja vida resant enfilat en una alta columna d'estil corinti -les

jòniques i les dòriques tenien una coronació més estreta, fet que no treu cap mèrit a les seves afeccions penitencials-. L'altra meitat de la seva longeva estada en aquest món la passà de peus a terra al desert de la Tebaida voltat de deixebles que el veneraven i seguien la seva admirable regla monacal.

I és en record dels anys del sant estilita que, durant segles i segles, els frares pacomians residien als cims, no pas de les columnes, sinó de la mare natura. Ells sempre prestaven ajut al viatger necessitat, des del temps que auxiliaven els cavallers, i diuen les cròniques que foren uns experts a posar cataplasmes sota les armadures. I, a final del segle XX, sabien rescatar algun escalador que havia quedat mal penjat i, fins i tot, eren més hàbils que els meritoris i mai prou ponderats bombers d'alta muntanya.

Feia poc més d'una dècada que bufaven nous aires en aquell país petit on estava situat el monestir de Sant Pacomi, l'Estilita. Els aires al Pas dels Traginers ventejaven el mateix que segles enrera, gelats a l'hivern i fresquets a l'estiu, sense variar el rumb pels canvis econòmics i polítics que afectaven el petit país. I és que la gent del pla, dels pujols i de les roques més civilitzades i, diguem-ne europees, sabien que el país havia d'anar endavant i que la feina ben feta enforteix el país malgrat les maltempsades que llavors es patien. Una de les maneres de vèncer el monstre de la crisi econòmica, a més de l'impagable ajut del patró del país expert en el domini de la llança contra dracs dinosaúrics, era que els habitants del petit país fessin turisme en el propi territori. I un dels millors

indrets per a potenciar amb expectatives macroeconòmiques de termini mitjà i amb molts punts per a una eficient capitalització de la inversió nacional pública i privada, dintre d'un rànking internacional de beneficis d'explotació de paisatges insòlits, eren les muntanyes del Pas dels Traginers, segons creien les preclares mentes dels responsables de les cancelleries econòmiques del petit país.

L'operació es posà en marxa dintre d'un còmput de dues legislatures. La primera fase era decidir la millora de l'accés al cim del Pas. Un projecte agosarat preveia la construcció d'un túnel fins al cor de la muntanya i d'un ascensor col·lectiu amb cabuda per a cent autocars i cinc-cents turismes familiars que remuntaria els dos mil metres d'altitud i deixaria els vehicles en una esplanada davant mateix del monestir dels frares pacomians. Per fer aquest prodigi d'enginyeria només s'hauria de foradar la mare natura que, externament, quedaria tan bonica de veure com sempre ho havia estat i, això sí, volar una de les muntanyes de la carena per construir-hi l'aparcament. I no era cap atemptat ecològic perquè al pic que hauria de desaparèixer no creixia cap espècie botànica protegida, sobretot no hi havia rastres de boix grèvol perquè l'arbust prefereix arrelar en terrenys alts, però no tant.

L'operació enardí els habitants del petit país amb les autoritats al capdavant de l'entusiasme. Seria l'obra d'enginyeria més arriscada del món i, a més d'entrar en el llibre d'or del Guinness, produiria uns resultats econòmics inimaginables per raó d'una regla de tres ben senzilla. Si mig país havia visitat un complex de

botigues en un bloc que representava un gratacel ajagut, què no farien els habitants per pujar dos mil metres amb ascensor?

La segona fase de l'operació denominada "traginers, amunt" fou també un èxit. Malgrat la crisi es recolliren milers de milions en accions populars, inversions de la banca internacional - excloses les japoneses, que al·legaren problemes de vertigen col·lectiu, en ser originaris d'un país sense muntanyes- i una part prou considerable que sortí, obligatòriament de les butxaques dels contribuents. Aquestes darreres aportacions es feren amb alegria, cal fer-ho constar, i amb un afany patriòtic fora mida. Ningú no havia donat importància al fet que tots els cims de la serralada pertanyien als frares pacomians i d'aquí vingueren els més grans problemes. Els conventuals es reuniren en capítol per analitzar el projecte, -un resum, perquè l'original ja constava de tres mil folis i cinc mil gràfics- sort dels darrers ordinadors que havien comprat les cancelleries, i un incalculable nombre d'operacions de càlcul de geometria analítica aplicada a les projeccions logarítmiques del volum intern i extern de la massa en relació amb la resistència dels

materials emprats.

Els frares es dividiren. Alguns que havien viatjat -havien anat a Roma pel centenari d'algun jubileu- eren més oberts. La "regula pacomiana" deia en llatí "que tots els frares haurien d'ajudar a resoldre els mals dels viatgers" i no especificava de quins mals es tractava. Els més avançats afirmaven que un mal moral avui dia és l'angoixa, malura que el cim del Pas dels Traginers esvairia ja que el sol espiritual que ells oferirien dissiparia la boira anímica dels visitants.

Guanyaren, però, els que temien que el contacte amb el món de la plana i dels pujols dominadors trencaria la tradició secular de vida contemplativa i de recolliment que els havia imposat sant Pacomí, malgrat que no arribarien les modes lascives en el vestir i els escàndols públics pel fort vent que bufava sempre a prop del monestir.

Les cancelleries econòmiques anaven de bòlit. A veure si uns frarets, gairebé desapareguts a l'Europa comunitària paralitzarien una obra on ja s'havien invertit mil milions en projectes i planificacions?

La solució vingué de Roma per

influència dels clergues i dels membres de "Tempus Dei" que tenien bona entrada a les estances del Vaticà que en un altre temps d'intrigues i favoritismes havia decorat Rafaello. I és que força "tempusdeístic" estaven en contacte amb les cancelleries econòmiques i amb els bancs inversors i, amb la més bona fe espiritual, creien que el turisme multitudinari que arribaria a les envistes del monestir pacomià baixaria amb l'ascensor amb el cor assadollat de bons propòsits pel contacte amb la mare natura i el confort anímic que els pacomians oferirien per mitjà d'un servei de megafonia permanent.

Tot acabà de rutllar quan el capítol del monestir rebé un telegrama de Roma traduït per l'Oficina de Normalització Lingüística que deia:

"Als ben estimats fills meus i de Sant Pacomí. Nòs creiem que la renovació de la vostra orde de cara al turisme és un tret volgut pel Pare i està en la línia que us proposen els pares del país responsables del millorament dels afers terrenals. Amb la nostra més paternal i més espiritual benedicció..."

L'eixida per: FED

